

ĐỀ CƯƠNG BÀI GIẢNG
MÔN LÝ THUYẾT THỐNG KÊ
(Lưu hành nội bộ)

Hệ đào tạo Trung Cấp Kế toán Doanh nghiệp

KHOA GDCT & KH CƠ BẢN - BỘ MÔN KẾ TOÁN DOANH NGHIỆP

LỜI GIỚI THIỆU

Thống kê là một ngành khoa học có vai trò quan trọng trong hầu hết các lĩnh vực kinh tế xã hội. Nguyên lý thống kê, lý thuyết thống kê theo hướng ứng dụng trong lĩnh vực kinh tế và quản trị kinh doanh, là công cụ không thể thiếu được trong hoạt động nghiên cứu và quản lý. Nguyên lý thống kê đã trở thành một môn học cơ sở trong hầu hết các ngành đào tạo thuộc khối kinh tế.

Giáo trình này được biên soạn nhằm mục đích giúp cho bạn đọc am hiểu các vấn đề về lý thuyết, chuẩn bị cho những tiết thực hành trên máy tính có hiệu quả, là cơ sở quan trọng cho người học tiếp cận các môn học chuyên ngành kinh tế.

Để đáp ứng nhu cầu trên, Tác giả thực hiện biên soạn quyển sách giáo trình Nguyên lý thống kê. Tài liệu này được viết trên cơ sở bạn đọc đã có kiến thức về Kế toán, cho nên cuốn sách không đi sâu về mặt toán học mà chú trọng đến kết quả và ứng dụng trong lĩnh vực quản lý kinh tế và quản trị kinh doanh với các ví dụ gần gũi với thực tế.

Giáo trình Nguyên lý thống kê gồm 6 chương:

Chương 1: Đối tượng nghiên cứu của nguyên lý thống kê

Chương 2: Điều tra thống kê thu thập thông tin phát triển kinh tế- xã hội và kinh doanh sản xuất- dịch vụ.

Chương 3: Phân tổ tổng hợp và trình bày tài liệu điều tra thống kê về hiện tượng kinh tế - xã hội và kinh doanh - sản xuất dịch vụ.

Chương 4: Các chỉ tiêu thống kê mức độ khối lượng của hiện tượng kinh tế - xã hội và kinh doanh sản xuất - dịch vụ.

Chương 5: Các chỉ tiêu thống kê mức độ tương đối của hiện tượng kinh tế - xã hội và kinh doanh sản xuất - dịch vụ.

Chương 6: Chỉ số

Với kinh nghiệm giảng dạy được tích lũy qua nhiều năm, tham gia thực hiện các đề tài nghiên cứu trong lĩnh vực kinh tế xã hội; cùng với sự phối hợp và hỗ trợ của đồng nghiệp, Tác giả hy vọng quyển sách này đáp ứng được nhu cầu học tập của các sinh viên và nhu cầu tham khảo của các bạn đọc có quan tâm đến nguyên lý thống kê trong nghiên cứu kinh tế xã hội.

Trong quá trình biên soạn chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót, Tác giả rất mong nhận được những ý kiến đóng góp quý báu của bạn đọc để lần tái bản sau quyển sách được hoàn thiện hơn. Xin chân thành cảm ơn.

Tác giả Ths.Lã Thu Bình

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU

CHƯƠNG 1: ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CỦA NGUYÊN LÝ THỐNG KÊ.....	1
1.1 Khái niệm thống kê.....	1
1.2 Đối tượng nghiên cứu của nguyên lý thống kê.....	1
1.3 quá trình nghiên cứu thống kê.....	4
1.4. Một số khái niệm và phạm trù thường sử dụng trong thống kê.....	5
1.4.1 Tổng thể thống kê (Populations).....	5
1.4.2 Đơn vị tổng thể thống kê.....	6
1.4.3 Đơn vị điều tra.....	6
1.4.4 đơn vị báo cáo.....	6
1.4.5 Tiêu thức thống kê.....	7
1.4.6 Lượng biến, tần số, tần suất, tần số tích lũy.....	7
CHƯƠNG 2: ĐIỀU TRA THỐNG KÊ THU NHẬP THÔNG TIN PHÁT TRIỂN KINH TẾ- XÃ HỘI VÀ KINH DOANH SẢN XUẤT DỊCH VỤ.....	9
2.1 Ý nghĩa tác dụng và nhiệm vụ của điều tra thống kê.....	9
2.2 Các hình thức điều tra thống kê.....	10
2.2.1 Báo cáo thống kê định kỳ.....	10
2.2.2 Điều tra chuyên môn.....	11
2.3 Các loại điều tra thống kê.....	11
2.3.1 Điều tra thường xuyên và điều tra không thường xuyên.....	11
2.3.2 Điều tra toàn bộ và điều tra không toàn bộ.....	11
2.4 Dữ liệu định tính và dữ liệu định lượng.....	13
2.4.1 Dữ liệu định tính.....	13
2.4.2 Dữ liệu định lượng.....	13
2.5 Dữ liệu thứ cấp và dữ liệu sơ cấp.....	13
2.5.1 Dữ liệu thứ cấp (Secondary data).....	14
2.5.2 Dữ liệu sơ cấp (Primary data).....	14
2.6 Các phương pháp điều tra thống kê.....	15
2.6.1 Phương pháp trực tiếp: là trực tiếp thực hiện việc tiếp xúc, thu thập thông tin.....	15
2.6.2 Phương pháp gián tiếp: là trực tiếp thực hiện việc tiếp xúc, thu thập thông tin qua các công cụ trung gian.....	16
CHƯƠNG 3: PHÂN TỔ TỔNG HỢP VÀ TRÌNH BÀY TÀI LIỆU ĐIỀU TRA THỐNG KÊ VỀ HIỆN TƯỢNG KINH TẾ - XÃ HỘI VÀ KINH DOANH SẢN XUẤT DỊCH VỤ.....	17
3.1 Khái niệm, ý nghĩa của phân tổ thống kê.....	17
3.1.1 Khái niệm.....	17
3.1.2 Ý nghĩa của phân tổ thống kê.....	17
3.2 Lựa chọn tiêu thức phân tổ thống kê.....	18
3.2.1 Phân tổ theo một tiêu thức.....	18

3.2.2 Phân tổ theo nhiều tiêu thức.....	18
3.3 Xác định số tổ và khoảng cách tổ.....	19
3.3.1 Xác định số tổ.....	19
3.3.2 Xác định khoảng cách tổ.....	19
3.4 Trình bày kết quả tổng hợp tài liệu điều tra qua phân tổ thống kê.....	20
3.5. Bài tập chương 3.....	22
CHƯƠNG 4: CÁC CHỈ TIÊU THỐNG KÊ MỨC ĐỘ KHỐI LƯỢNG CỦA HIỆN TƯỢNG KINH TẾ - XÃ HỘI VÀ KINH DOANH SẢN XUẤT – DỊCH VỤ.....	24
4.1 Chỉ tiêu mức độ khối lượng tuyệt đối trong thống kê.....	24
4.1.1 Khái niệm, đặc điểm, ý nghĩa, tác dụng.....	24
4.1.2 đơn vị tính toán.....	25
4.1.3 Các loại chỉ tiêu mức độ khối lượng tuyệt đối.....	25
4.2 Chỉ tiêu mức độ khối lượng bình quân trong thống kê.....	27
4.2.1. Khái niệm, ý nghĩa, đặc điểm của chỉ tiêu.....	27
4.2.2 Các loại chỉ tiêu mức độ bình quân và phương pháp xác định.....	28
4.3 Chỉ tiêu mức độ khối lượng tăng giảm.....	34
4.3.1 Chỉ tiêu mức độ khối lượng tăng giảm tuyệt đối.....	34
4.3.2 Chỉ tiêu mức độ khối lượng tăng giảm bình quân.....	35
4.4 Chỉ tiêu mức độ biến thiên của tiêu thức.....	35
4.4.1 Khái niệm, ý nghĩa, nghiên cứu độ biến thiên của tiêu thức.....	35
4.4.2 Các chỉ tiêu biểu hiện độ biến thiên của tiêu thức.....	36
4.5. Bài tập chương 4.....	37
CHƯƠNG 5: CÁC CHỈ TIÊU THỐNG KÊ MỨC ĐỘ TƯƠNG ĐỐI CỦA HIỆN TƯỢNG KINH TẾ XÃ HỘI VÀ KINH DOANH SẢN XUẤT DỊCH VỤ.....	39
5.1 Khái niệm, ý nghĩa của các chỉ tiêu mức độ tương đối.....	39
5.1.1 Khái niệm.....	39
5.1.2 Ý nghĩa.....	39
5.2 Đơn vị tính chỉ tiêu mức độ tương đối.....	39
5.3 Các chỉ tiêu mức độ tương đối.....	40
5.3.1 Các chỉ tiêu mức độ tương đối động thái.....	40
5.3.2 Các chỉ tiêu mức độ tương đối kế hoạch.....	41
5.3.3 Các chỉ tiêu mức độ tương đối kết cấu. (tỷ trọng).....	42
5.3.4 Các chỉ tiêu mức độ tương đối so sánh (số tương đối không gian).....	42
5.4. Bài tập chương 5.....	43
CHƯƠNG 6: CHỈ SỐ.....	45
6.1 Khái niệm, ý nghĩa và tác dụng của chỉ số.....	45
6.1.1 Khái niệm chỉ số.....	45
6.1.2 Ý nghĩa và tác dụng của chỉ số.....	45
6.2 Phân loại chỉ số.....	46

6.2.1 Căn cứ vào phạm vi tính toán.....	46
6.2.2 Phân loại theo tính chất của chỉ tiêu nghiên cứu.....	46
6.2.3 Phân loại theo phương pháp tính toán chỉ số.....	46
6.3 Phương pháp xây dựng chỉ số và công thức tính.....	46
6.3.1 Chỉ số tổng hợp.....	46
6.3.2 Chỉ số bình quân.....	47
6.4 Hệ thống chỉ số.....	47
6.4.1. Khái niệm.....	47
6.4.2. Vận dụng hệ thống chỉ số trong phân tích thống kê.....	48
6.5. Bài tập chương 6.....	52
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	53

